

ВІТАЛІЙ ЯРЕМЧУК

**МИНУЛЕ УКРАЇНИ
В ІСТОРИЧНІЙ НАУЦІ УРСР
ПІСЛЯСТАЛІНСЬКОЇ ДОБИ**

Острог – 2009

УДК 930.1(477)
ББК 63.3(4 Укр)
Я 72

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету “Острозька академія”
(протокол № 5 від 23 грудня 2008 року)*

*Дослідження здійснено за фінансової підтримки
Американської ради наукових товариств
Sponsored by the American Council of Learned Societies*

Науковий редактор:

Леонід Зашкільняк, доктор історичних наук, професор.

Рецензенти:

Володимир Баран, доктор історичних наук, професор;

Ігор Верба, доктор історичних наук, професор;

Олег Журба, доктор історичних наук, професор.

Яремчук Віталій.

Минуле України в історичній науці УРСР після-сталінської доби. – Острог: Вид-во Національного університету “Острозька академія”, 2009. – 526 с.

У монографії досліджено українську радянську історіографію післясталінської доби в аспекті опрацювання нею історії України. Розглянуто взаємодію соціокультурних та інтелектуальних чинників, що впливали на професійне вивчення національної минувшини. Проаналізовано ідеї, інтерпретації, концепції, які складали зміст уявлень про історію України в історичній науці УРСР середини 1950-х – середини 1980-х років.

Для науковців, викладачів, студентів, широкого кола читачів.

*В оформленні обкладинки використано репродукцію
картини Олександра Хмельницького “Навіки разом” (1953).*

ISBN 978-966-2254-01-3

© Яремчук В.П., 2009
© Видавництво Національного університету
“Острозька академія”, 2009

ЗМІСТ

ВСТУП	7
--------------------	----------

РОЗДІЛ 1.

ПОЛІТИКА, ІДЕОЛОГІЯ ТА ОФІЦІЙНЕ БАЧЕННЯ МИНУЛОГО УКРАЇНИ В СЕРЕДИНІ 1950-Х – НА ПОЧАТКУ 1970-Х РОКІВ	28
---	-----------

1. 1. Владна доктрина української історії
у перші післясталінські роки.....28
1. 2. Офіційна ревізія історії України на тлі “відлиги”.....54
1. 3. Політична кон’юнктура “доби П. Шелеста”
та національне минуле.....86

РОЗДІЛ 2.

ВЛАДА ТА ІСТОРИКИ УРСР В УМОВАХ ПОСЛАБЛЕННЯ КОМУНІСТИЧНОГО ДИКТАТУ (СЕРЕДИНА 1950-Х – ПОЧАТОК 1970-Х РОКІВ)	106
--	------------

2. 1. Засади організації та комунікації
в історичній науці УРСР.....106
2. 2. Умови професійної праці істориків.....127
2. 3. Спільнота істориків в УРСР: суспільно-політичні
та інтелектуальні домінації.....153

РОЗДІЛ 3.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ В ОФІЦІЙНІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ СЕРЕДИНИ 1950-Х – ПОЧАТКУ 1970-Х РОКІВ	191
---	------------

3. 1. “Сталінський” образ “історії УРСР”.....191
3. 2. Українська минувшина в синтезах другої половини 1950-х –
початку 1970-х років.....217
3. 3. Нове прочитання початкової історії більшовизму
в Україні.....237

РОЗДІЛ 4. НАЦІОНАЛЬНЕ МИНУЛЕ

В НОНКОНФОРМІСТСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ	258
---	------------

4. 1. Контексти української історії
у світлі неканонічних підходів.....258
4. 2. Дослідження запорізького козацтва:
офіційна та “романтична” версії.....283
4. 3. Проблеми формування української нації
в недирективній історіографії.....295

РОЗДІЛ 5.	
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ В ІСТОРИЧНІЙ НАУЦІ УРСР СЕРЕДИНИ 1950-Х – ПОЧАТКУ 1970-Х РОКІВ.....	318
5. 1. Офіційний образ історії української історіографії: схема.....	318
5. 2. Ревізія офіційного образу.....	327
5. 3. Нонконформістська історіографія: програні “бої за істориків”	349
РОЗДІЛ 6.	
ІСТОРИЧНА ПОЛІТИКА ТА ІСТОРИКИ УРСР В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ПАРТІЙНОГО ДИКТАТУ (ПОЧАТОК 1970-Х – СЕРЕДИНА 1980-Х РОКІВ).....	365
6. 1. Розстановка нових ідеологічних акцентів у ділянці національної історії.....	366
6. 2. Історики України та консервативний поворот.....	387
РОЗДІЛ 7.	
УКРАЇНСЬКЕ МИНУЛЕ В ІСТОРИЧНІЙ НАУЦІ УРСР ПОЧАТКУ 1970-Х – СЕРЕДИНИ 1980-Х РОКІВ.....	424
7. 1. Opus magnum української радянської історіографії.....	424
7. 2. Висвітлення окремих проблем історії України.....	442
ВИСНОВКИ.....	462
БІБЛІОГРАФІЯ.....	478
ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ.....	513
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК.....	514

Наукове видання

Віталій Петрович Яремчук

**МИНУЛЕ УКРАЇНИ В ІСТОРИЧНІЙ НАУЦІ
УРСР ПІСЛЯСТАЛІНСЬКОЇ ДОБИ**

Монографія

Головний редактор *Пасічник І. Д.*

Технічний редактор *Свинарчук Р. В.*

Комп'ютерна верстка *Крушинської Н. О.*

Мовний редактор *Третьак Є. О.*

Художнє оформлення обкладинки *Свинарчука Р. В.*

Підписано до друку 5. 01. 2009.

Формат 42x30/4. Папір офсетний. Друк різнографія.

Ум. друк. арк. 15,45. Гарнітура “JournalC”

Наклад 300 прим. Зам. № 12.

Видавництво Національного університету “Острозька академія”

Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.

Свідоцтво про державну реєстрацію

РВ №1 від 8 серпня 2000 року.

Виготовлено: видавець СПД Свинарчук Р.В.

35800, Рівненська обл., м. Острог, просп. Незалежності, 151.

Свідоцтво про державну реєстрацію

РВ №27 від 29 липня 2004 року.